

archieven over
wederopbouw-
architectuur
in de Westhoek

HET

GEKWETSTE

GEWEST

WWW.WEDEROPBOUW.BE

HET GEKWETSTE GEWEST ARCHIEVEN OVER WEDEROPBOUW-ARCHITECTUUR IN DE WESTHOEK

© Gemeentearchief Boezinge

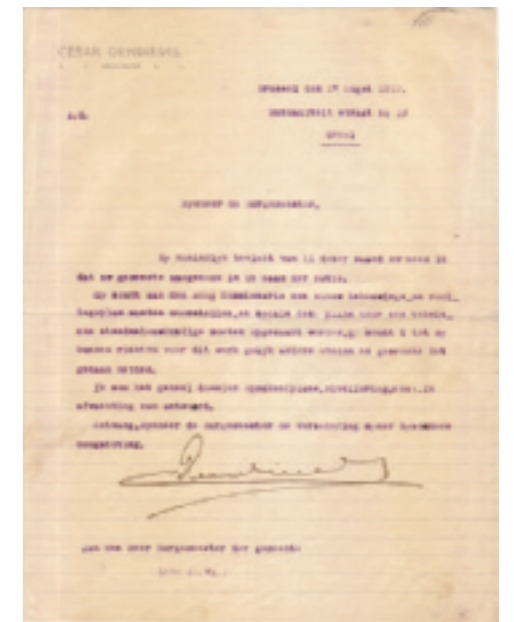
© Gemeentearchief Boezinge

© Gemeentearchief Dranouter

© Gemeentearchief Boezinge

© Gemeentearchief Leke

Na de verwoestingen van de Eerste Wereldoorlog verrees de Westhoek in de jaren 1920 als een feniks uit zijn as. Dorpen, steden, wegen en het landschap werden heropgebouwd voor de terugkerende bevolking. Dit resulteerde in een unieke coherente architectuur en stedenbouw die vandaag nog altijd beeldbepalend is in de streek. Momenteel staat die architectuur echter onder druk: gebouwen worden aangepast aan nieuwe noden op het vlak van wonen, werken en ontspannen. Om dit transformatieproces op een kwalitatieve en duurzame manier te laten verlopen, is er nood aan informatie over de typische architectuur die sinds de Eerste Wereldoorlog het aanzicht van stads- en dorpskernen in de frontregio bepaalt.

Gemeentelijke archieven vormen een schat aan informatie met betrekking tot wederopbouwarchitectuur. Ze bevatten onder meer correspondentie met de verschillende overheidsdiensten die de wederopbouw organiseerden, bouwdoSSIERS en schade dossiers van bewoners en publieke instanties. Momenteel zijn deze documenten onvoldoende ontsloten. Daarom werd een onderzoeksproject opgestart dat de archieven over de wederopbouw in kaart brengt en beter toegankelijk maakt. Het project gaat uit van het Centrum Vlaamse Architectuurarchieven (CVAA) in samenwerking met het Stadsarchief Diksmuide, de Provinciale Archiefdienst West-Vlaanderen, de Dienst Cultuur van de Provincie, de Gebiedsgerichte Werking Cultuur voor de Westhoek en het Streekoverleg WesthoekArchieven.

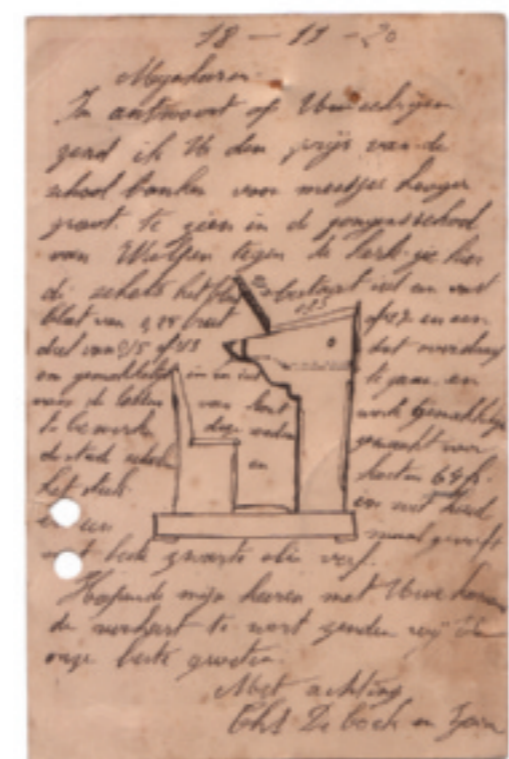
Onderzoek over de wederopbouw in de gemeentelijke archiefdiensten vormde de basis voor www.wederopbouw.be. In een volgend stadium wordt het project verbreed en worden ook de archieven van architecten en de archieven van andere overheden die een rol speelden in de wederopbouw in kaart gebracht. Dit resulteert in 2009 in een thematische archievensite in de reeks *Focus Architectuurarchieven* van het Centrum Vlaamse Architectuurarchieven.

© Gemeentearchief Boezinge

© Gemeentearchief Leke

© Gemeentearchief Zonnebeke

© Gemeentearchief Zonnebeke

STUKKEN

De archiefstukken zijn gegroepeerd per redactionele vorm (brief, formulier, plan, ...) en kunnen per categorie worden doorzocht of doorbladerd. Elk stuk is digitaal gereproduceerd, waardoor bezoekers van de website een virtuele wandeling kunnen maken door een gemeentelijk wederopbouwarchief.

ACTOREN

Lokale en regionale overheden, ministeries, sociale instellingen, speciaal opgerichte diensten, architecten en aannemers speelden een rol binnen de omvangrijke onderneming van de wederopbouw. De gemeentelijke archiefstukken over de wederopbouw zijn na de Eerste Wereldoorlog door al deze betrokkenen tot stand gekomen. De website geeft een overzicht van de 15 meest voorkomende actoren in het gemeentelijk wederopbouwarchief. Bij elke actor is kort toegelicht wat zijn inbreng was bij de wederopbouw. Daarnaast is het mogelijk voor elke actor de stukken die hij voortbracht en die in het gemeentelijk wederopbouwarchief terecht kwamen, te bekijken.

WETTEN

Elk archiefstuk over de wederopbouw komt voort uit het kluwen van wet- en regelgeving dat na de oorlog ontstond om de grootschalige operatie van de wederopbouw te organiseren. Om de 154 geselecteerde stukken in hun context te plaatsen, zijn de belangrijkste wetten toegelicht op de website. Van 23 wetteksten wordt de inhoud kort beschreven en worden de meest relevante artikels opgesomd. Vanuit het wettenoverzicht zijn de archiefstukken over de wederopbouw die met deze wet in verband staan, doorzoekbaar.

WWW.WEDEROPBOUW.BE

Op basis van een doorlichting van de archieven van de 18 Westhoekgemeenten en een gedetailleerde studie van het archief in vier pilotgemeenten (Boezinge, Dranouter, Leke en Zonnebeke) ontstond een selectie van 154 archiefstukken die representatief zijn voor het wederopbouwarchief dat zich in de gemiddelde gemeentelijke archiefdienst in de Westhoek bevindt. De website www.wederopbouw.be maakt dat archiefmateriaal toegankelijk voor archivariissen, onderzoekers en het brede publiek. Archiefmedewerkers kunnen de website gebruiken als instrument om zich te oriënteren in het archief dat ze over de wederopbouw van hun gemeente bezitten. Onderzoekers vinden er een overzicht van het materiaal dat ze in een gemeentelijk archief van de Westhoek over de wederopbouw kunnen vinden. Daarbij is de meerwaarde van de website dat dit materiaal ook visueel wordt weergegeven door hoogwaardige reproducties en dat het in zijn context wordt geplaatst, met toelichting van de betrokken actoren en omkaderende wetgeving. Daarnaast is de website ook inspirerend voor iedereen die wil kennismaken met de rol die de gemeenten speelden in de wederopbouw na de Eerste Wereldoorlog in de Westhoek.

De 154 archiefstukken zijn op de website digitaal gereproduceerd. Ze zijn op vier manieren doorzoekbaar: via een overzicht van betrokken **ACTOREN**, via een selectie van relevante **WETTEN**, via een **ARCHIEFSHEMA**, of door de verschillende categorieën van **STUKKEN** rechtstreeks te doorlopen.

www.wederopbouw.be kadert binnen 'Het Gekwetste Gewest. Behoud, beheer en ontsluiting van de wederopbouwarchief in de Westhoek', een ontwikkelingsgericht project ondersteund door de Vlaamse Gemeenschap. Het project is gefinancierd en gecoördineerd door het Centrum Vlaamse Architectuurarchieven (CVAA) in samenwerking met het Stadsarchief Diksmuide, de Provinciale Archiefdienst West-Vlaanderen, de Dienst Cultuur van de Provincie, de Gebiedsgerichte Werking Cultuur voor de Westhoek en het Streekoverleg WesthoekArchieven. Het Centrum Vlaamse Architectuurarchieven werkt onder de vlag van het Vlaams Architectuurinstituut (VAI) en wordt gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap. Deze website werd mede mogelijk gemaakt door steun van de Provincie West-Vlaanderen.

V.U.: Sofie de Caigny, Jan Van Rijwijcklaan 158, 2018 Antwerpen / Grafische vormgeving: Lodewijk Joye

ARCHIEFSHEMA

Het archiefschema dient als aanzet om de gemeentelijke archiefstukken over de wederopbouw te ordenen. Het is gebaseerd op een schema dat de werkgroep Lokaal Overheidsarchief van de Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek-, Archief- en Documentatiezaken (VVBAD) opmaakte. Op die manier is de ordening van de stukken over de wederopbouw ingebed in de ordening van alle stukken van het gemeentelijk archief. De 154 geselecteerde archiefstukken vinden alle een plaats in het archiefschema, en zijn zo gerangschikt binnen de hiërarchische structuur van dossiers, opgemaakt volgens de taken die een gemeente uitvoert.

© Gemeentearchief Dranouter

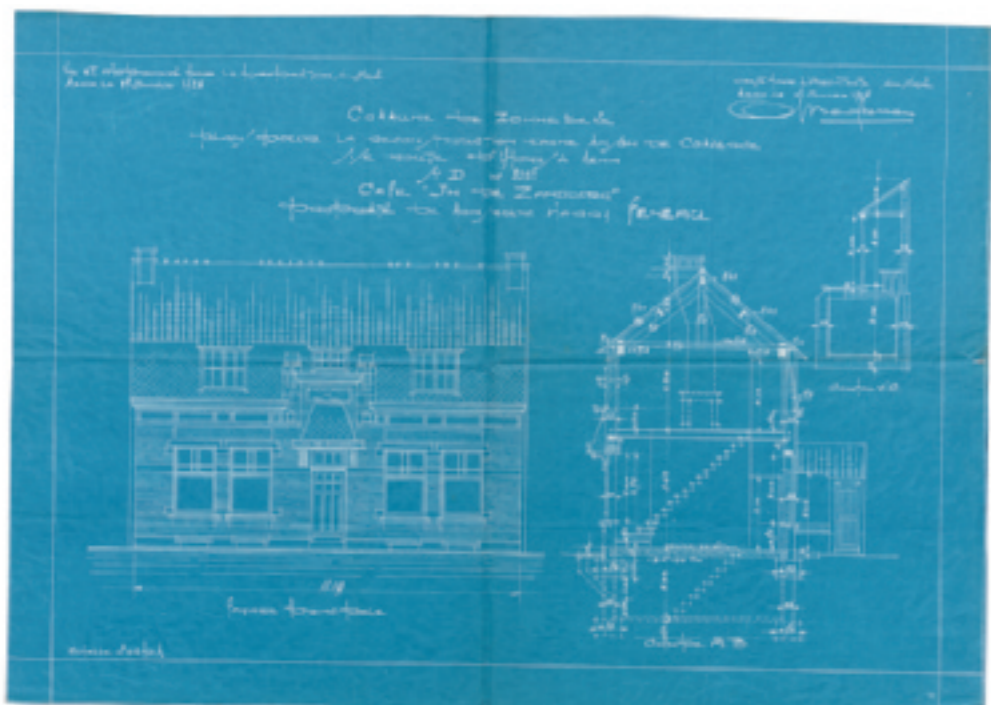
© Gemeentearchief Leke

© Gemeentearchief Dranouter

© Gemeentearchief Dranouter

© Gemeentearchief Zonnebeke